

V Bruseli 26. novembra 2024  
(OR. en)

16108/24

CULT 124  
EDUC 440  
AUDIO 111  
SOC 862  
EMPL 587  
SUSTDEV 126  
FIN 1065  
PI 198  
STATIS 127  
RECH 514  
GENDER 253

#### **VÝSLEDOK ROKOVANIA**

---

|          |                                                        |
|----------|--------------------------------------------------------|
| Od:      | Generálny sekretariát Rady                             |
| Komu:    | Delegácie                                              |
| Predmet: | Závery Rady o zlepšovaní a podpore prístupu ku kultúre |

---

Delegáciám v prílohe zasielame uvedené závery Rady, ktoré Rada (vzdelávanie, mládež, kultúra a šport) schválila na zasadnutí 26. novembra 2024.

## Závery Rady o zlepšovaní a podpore prístupu ku kultúre

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE

BERÚC NA VEDOMIE

1. že prístup ku kultúre je základným ľudským právom podľa článku 27 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, v ktorom sa uvádza, že každý má právo slobodne sa zúčastňovať na kultúrnom živote; že práva súvisiace s kultúrnym dedičstvom sú neoddeliteľnou súčasťou práva zúčastňovať sa na kultúrnom živote; a že deti majú právo plne sa zúčastňovať na kultúrnom a umeleckom živote podľa článku 31 Dohovoru OSN o právach dieťaťa;
2. Pakt OSN pre budúcnosť<sup>1</sup>, v ktorom sa opätovne potvrdzuje, že kultúrne práva sú ľudskými právami, a v ktorom sa uznáva úloha kultúry pri podpore sociálnej súdržnosti a umožňovaní udržateľného rozvoja;
3. potrebu zabezpečiť rovnaký prístup a účasť na kultúrnom živote pre všetkých v súlade s článkom 3 Zmluvy o Európskej únii a článkami 21 a 22 Charty základných práv Európskej únie;
4. vyhlásenie UNESCO z konferencie MONDIACULT z roku 2022, v ktorom sa zdôrazňuje význam podpory inkluzívneho prístupu ku kultúre a účasti na kultúrnom živote; chartu z Porto Santo z roku 2021<sup>2</sup>, v ktorej sa presadzuje odstránenie prekážok prístupu ku kultúre a podpora inkluzívnosti a rozmanitosti pri účasti na kultúrnom živote; vyhlásenie z Cáceres<sup>3</sup> z roku 2023, v ktorom sa uvádza, že kultúra by sa mala považovať za základný a globálny verejný statok a mala by byť zaradená na najvyššiu politickú úroveň;

---

<sup>1</sup> Pakt OSN pre budúcnosť bol prijatý na samite Organizácie Spojených národov o budúcnosti (22. – 23. septembra 2024 v New Yorku).

<sup>2</sup> Charta z Porto Santo bola prijatá na konferencii, ktorá sa konala 27. – 28. apríla 2021 počas portugalského predsedníctva Rady Európskej únie.

<sup>3</sup> Vyhlásenie ministrov kultúry EÚ z Cáceres zo zasadnutia 25. – 26. septembra 2023 počas španielskeho predsedníctva Rady Európskej únie.

5. právo osôb so zdravotným postihnutím zúčastňovať sa na rovnakom základe s ostatnými na kultúrnom živote v súlade s článkom 30 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a stratégiou Európskej komisie v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030, osobitnú úlohu európskeho preukazu osoby so zdravotným postihnutím a ceny Access City pri uľahčovaní prístupu osôb so zdravotným postihnutím k výhodám a službám v oblasti kultúry;
6. výzvu Komisii a vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, ako sa uvádza v pracovnom pláne EÚ pre kultúru na roky 2023 – 2026<sup>4</sup>, aby zvážili navrhnutie strategického rámca EÚ pre kultúru, ktorý bude odrážať hlavné zásady stanovené v prílohe I k pracovnému plánu a ktorého cieľom bude strategicky začleniť hľadisko kultúrnej politiky a aktíva kultúry do všetkých príslušných politík, programov a iniciatív EÚ;
7. rastúce uznávanie významu účasti na kultúrnom živote pre osobné zdravie, pohodu, územnú a spoločenskú súdržnosť, ako aj pri posilňovaní demokracie, ako sa zdôrazňuje v prioritnej oblasti pracovného plánu EÚ pre kultúru na roky 2023 – 2026 s názvom *kultúra pre ľudí: podpora účasti na kultúrnom živote a úlohy kultúry v spoločnosti*, a čo dokazujú výsledky správy Európskej komisie s názvom Kultúra a demokracia – dôkazy a projekt CultureForHealth financovaný EÚ<sup>5</sup>;
8. úsilie<sup>6</sup> Európskej únie a jej členských štátov v posledných desaťročiach zamerané na uľahčenie prístupu ku kultúrnym aktivitám a účasti na nich a zvyšovanie informovanosti v tejto oblasti;

---

<sup>4</sup> Uznesenie Rady 2022/C 466/01.

<sup>5</sup> <https://www.cultureforhealth.eu/>.

<sup>6</sup> Toto úsilie zahŕňa cenu EÚ Access City, značku „Európske dedičstvo“, Deň európskych autorov, iniciatívu Kultúra hýbe Európou, iniciatívu Európske hlavné mestá kultúry, kultúrne ceny EÚ a zo všeobecnejšieho hľadiska projekty financované v rámci programov Kreatívna Európa a Horizont Európa.

9. skutočnosť, že v európskom akte o prístupnosti sa stanovujú požiadavky na prístupnosť, ktoré sú relevantné pre oblasť kultúry; smernicu o prístupnosti webových sídel a mobilných aplikácií subjektov verejného sektora; smernicu a nariadenie, ktorým sa vykonáva Marrákešská zmluva o prístupe osôb so zrakovým postihnutím k uverejneným dielam; zmenu smernice o dani z pridanej hodnoty (DPH), ktorá umožňuje uplatňovať rovnakú sadzbu DPH na dodanie elektronických publikácií a tlačенých publikácií vrátane publikácií požičaných knižnicami;
10. odporúčanie<sup>7</sup> Výboru ministrov Rady Európy prijaté v roku 2022, v ktorom sa zdôrazňuje zásadná úloha verejných kultúrnych inštitúcií pri oslovovaní širokej verejnosti vrátane mladých ľudí a pri posilňovaní účasti na kultúrnom živote a kultúrnych aktivít bez ohľadu na úroveň príjmu a vzdelania. V odporúčaní sa takisto zdôrazňuje potreba uznať prínos kultúry k demokratickej spoločnosti a význam kultúry, kultúrneho dedičstva a krajiny pre tri rozmery cieľov udržateľného rozvoja, pokiaľ ide o hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj spoločností, ako aj ich zásadnú úlohu v kreatívnom hospodárstve a pre atraktivnosť území.

#### UZNÁVAJÚC:

11. vnútornú hodnotu kultúry ako základu pre tvorivosť a sebaujedenenie, podporu duševného zdravia a pohody a zvyšovanie kvality života. Kultúra takisto prispieva k miestnemu a regionálnemu rozvoju, inováciám, produktívnemu podnikaniu a hospodárskemu pokroku tým, že pomáha ľuďom získavať kľúčové kompetencie, podporuje výmenu poznatkov, buduje ich sebadôveru a posilňuje ich postavenie, aby dokázali (opätovne) vstúpiť na trh práce, a pripravuje ich na celoživotné vzdelávanie;

---

<sup>7</sup> Odporúčanie Výboru ministrov členským štátom o úlohe kultúry, kultúrneho dedičstva a krajiny pri riešení globálnych výziev <https://search.coe.int/cm?i=0900001680a67952>.

12. význam holistického prístupu ku kultúre a účasti na kultúrnom živote, ktorého cieľom je začleniť do týchto koncepcií aspekt občianskej účasti. Je to kľúčové na dosiahnutie sociálnych cieľov, ako je posilnenie sociálnej súdržnosti a demokracie;
13. že prístupu ku kultúre môžu brániť rôzne prekážky vrátane fyzických a osobných finančných obmedzení, psychologických prekážok, zmyslových, kognitívnych a kultúrnych bariér, všetkých foriem stereotypov, aj na základe pohlavia, technologických prekážok, nedostatočnej prístupnosti v zastavaných a virtuálnych prostrediach, a tiež pokiaľ ide o informácie, komunikáciu, produkty a služby, ako aj nedostatku času a záujmu;
14. že prístup ku kultúre úzko súvisí s úrovňou vzdelania, finančnými príležitosťami, začlenením, dostupnosťou, geografickými podmienkami a zdravotným stavom a že je potrebné venovať pozornosť prekonávaniu týchto prekážok a znižovaniu sociálnych nerovností;
15. význam kultúrnych aktivít založených na potrebách a záujmoch regionálnych a miestnych spoločenstiev;
16. že prostredníctvom rozvoja inkluzívnych a prístupných technológií – pri uplatňovaní prístupu „dizajn pre všetkých“ – zohráva nadobúdanie digitálnych zručností a mediálnej gramotnosti a digitalizácia kultúrneho dedičstva kľúčovú úlohu pri ochrane a zachovávaní kultúrnych hodnôt, ako aj pri poskytovaní bezbariérového, inovatívneho, rýchleho a cenovo dostupného prístupu ku kultúrnym hodnotám, a zároveň podnecuje ľudí k tvorivosti a inovácii (napr. prostredníctvom sociálnych médií).

## VÍTA:

17. podporu účasti na kultúrnom živote, vzdelávania a mobility prostredníctvom rôznych akcií v rámci programov Kreatívna Európa, Erasmus+ a Európsky zbor solidarity;
18. iniciatívu Centrum európskeho dedičstva, ktorej cieľom je posilniť aktivitu občanov v oblasti kultúrneho dedičstva;
19. skutočnosť, že Eurostat nedávno aktualizoval svoje kultúrne štatistiky o účasti na kultúrnom živote;
20. bez toho, aby boli dotknuté diskusie o období po roku 2030, medzinárodnú kampaň #culture2030goal, ktorej cieľom je začleniť špecifický cieľ v oblasti kultúry do cieľov udržateľného rozvoja v programe na obdobie po roku 2030.

## VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY NA PRÍSLUŠNÝCH ÚROVNIACH:

21. chránili a podporovali slobodný a rovnaký prístup ku kultúre na všetkých úrovniach a bez neodôvodnených zásahov alebo prekážok – pri súčasnom rešpektovaní kultúrnej rozmanitosti, viacjazyčnosti a práv duševného vlastníctva, napríklad prostredníctvom výmenných programov a programov mobility a iniciatív – s cieľom zvýšiť mediálnu gramotnosť a posilniť väzby medzi kultúrou, inováciou a udržateľnosťou;
22. naďalej poskytovali príležitosti zapojiť sa do kultúrnych aktivít, a to aj digitálnymi prostriedkami, ktoré rozširujú dosah na nové publikum vrátane mladých ľudí a v širšom zmysle aj na osoby, ktoré čelia prekážkam v prístupe ku kultúre, čím sa vytvára inklúzia a pocit spolupatričnosti v spoločnosti;

23. udržiavali dialóg s kultúrnymi a kreatívnymi sektormi o význame rozvoja publika a osvetových aktivít, premyslených a vhodných otváracích hodinách pre kultúrne inštitúcie a termínoch kultúrnych podujatí, ktoré zohľadňujú potreby publika;
24. zvážili začlenenie kultúrnych aktivít a kultúrneho dedičstva do realizácie a vykonávania iných politických programov, napríklad v oblasti regionálneho a miestneho rozvoja, inovácií, obnovy miest, integrácie komunit, zdravia, pohody a sociálnej starostlivosti, okrem iného využívaním potenciálu kultúry vo vzťahu k duševnému zdraviu a podporou napríklad projektov kultúry „na lekársky predpis“;
25. zvážili spoluprácu s inými odvetviami s cieľom začleniť aspekty účasti na kultúrnom živote do politického rozhodovania, tvorby stratégie a systémov financovania mimo kultúrnej politiky a zvážili ďalší rozvoj opatrení zameraných na zmysluplnú a rovnocennú účasť všetkých osôb, ktoré čelia prekážkam v prístupe ku kultúre;
26. zvážili prijatie vhodných opatrení v oblasti kultúry s cieľom odstrániť nerovnosti v dostupnosti kultúry, kultúrnych lokalít a pamiatok s osobitným zreteľom na osoby so zdravotným postihnutím a osobitnými potrebami, napríklad prostredníctvom kultúrnych mediátorov;
27. zvážili podporu kultúrnych inštitúcií poskytujúcich pracovné príležitosti pre osoby so zdravotným postihnutím vrátane umelcov i podporu ich zviditeľňovania s cieľom znížiť rozdiely v zamestnávaní osôb so zdravotným postihnutím a bez neho;

28. podporovali sociálnu integráciu všetkých osôb, ktoré čelia prekážkam, pokiaľ ide o prístup ku kultúre, a to zvážení vypracovania politických rámcov a krátkodobých a dlhodobých stratégií a vytvorenia potrebných podmienok prostredníctvom opatrení a stimulov, ktoré odstránia administratívne, finančné, jazykové, sociálno-ekonomické a iné prekážky účasti;
29. v relevantných prípadoch zvážili vypracovanie podložených a dobre naplánovaných stratégií prístupu k lokalitám a pamiatkam kultúrneho dedičstva vrátane manažérskych riešení, ktoré nájdu rovnováhu medzi lepšou prístupnosťou pre všetkých návštevníkov a rešpektovaním jedinečného charakteru, integrity a autenticity kultúrneho dedičstva na danom mieste;
30. zvážili podporu a stimuláciu miestnych kultúrnych organizácií na miestach, ktoré sú vzdialené, malé a/alebo ohrozené vyludňovaním, s cieľom podporovať inkluzívne kultúrne programy vznikajúce na základe dopytu publika, miestne kultúrne iniciatívy a štruktúry spolupráce;
31. zvážili spôsoby, ako zvýšiť informovanosť o výzvach, ktorým čelia jednotlivci, ktorí narážajú na prekážky v prístupe ku kultúre;
32. vo vhodných prípadoch zvážili podporu formálneho, informálneho a neformálneho vzdelávania, ktoré podporuje zapojenie sa do kultúrneho života. Cieľom je rozvíjať záujem o kultúru a talenty, vzbudiť záujem mladých ľudí o kultúru a zlepšiť ich podnikateľské zručnosti, aby sa stimuloval rozvoj tvorivých zručností potrebných na vytvorenie lepšej vízie spoločnosti;

33. uľahčovali a podporovali rozvoj udržateľných partnerstiev medzi školami, umelcami a kultúrnymi organizáciami a zároveň zabezpečili, aby tieto činnosti boli inkluzívne a prístupné pre všetky školopovinné deti, študentov a mladých ľudí s nedostatkom príležitostí, a najmä pre osoby so zdravotným postihnutím; a podporovali celoživotné vzdelávanie a prístup k formálnemu a informálnemu umeleckému vzdelávaniu a kultúrnym postupom;
34. zvážili vytvorenie inovatívnych a ľahko dostupných formátov prispôbených mladým ľuďom s cieľom podporiť ich účasť na kultúrnom živote;
35. v relevantných prípadoch zvážili preskúmanie svojich kultúrnych politík a mechanizmov financovania s cieľom podnietiť podporu širokej škály inkluzívnych a participatívnych kultúrnych organizácií vrátane miestnych komunít s náležitým ohľadom na umeleckú slobodu;
36. sa snažili zmierniť finančné prekážky účasti a práce v oblasti kultúry podporou stimulov na zabezpečenie dostupnosti kultúry a aby vytvorili pracovné podmienky, ktoré by zodpovedali osobitným potrebám kultúrnych pracovníkov a umelcov<sup>8</sup>.

---

<sup>8</sup> Rámec EÚ pre sociálnu a profesijnú situáciu umelcov a pracovníkov v kultúrnych a kreatívnych odvetviach – [https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0405\\_SK.html](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0405_SK.html).

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY A EURÓPSKU KOMISIU, ABY PRI DODRŽIAVANÍ ZÁSADY SUBSIDIARITY VO SVOJICH PRÍSLUŠNÝCH OBLASTIACH PÔSOBNOSTI A NA PRÍSLUŠNÝCH ÚROVNIACH:

37. zvážili vypracovanie plánov v oblasti kultúrnych práv ako nástroja na načrtnutie činností plánovaných v oblasti kultúrnych práv, pričom by zahŕňali analýzu súčasnej situácie, určenie konkrétnych cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť, a konkrétne opatrenia na ich vykonávanie;
38. naďalej podporovali vytváranie dlhodobej medzisektorovej spolupráce a partnerstiev medzi aktérmi v kultúrnych a kreatívnych odvetviach a napríklad vzdelávacími, sociálnymi, zdravotníckymi a justičnými inštitúciami, ako aj organizáciami občianskej spoločnosti na miestnej, regionálnej, vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni;
39. pokračovali v podpore ďalšieho rozvoja digitálnych spôsobilostí organizácií a odborníkov z kultúrnych a kreatívnych odvetví a zároveň podporovali sebavyjadrovanie a digitálnu pohodu a predchádzali vzniku priepastných rozdielov v digitálnej oblasti;
40. udržiavali pravidelný dialóg s kultúrnymi organizáciami – vrátane organizácií zastupujúcich osoby so zdravotným postihnutím, občiansku spoločnosť a širokú verejnosť – o rovnakom prístupe ku kultúre so zameraním najmä na digitalizáciu a rešpektovanie kultúrnej a jazykovej rozmanitosti, ako aj prispôsobenie existujúcich služieb rôznym formám zdravotných postihnutí a obmedzení a vývoj adaptovaných nových služieb;

41. podporovali výskum zameraný na rozčlenené posúdenie kultúrnych potrieb a zvykov osôb, ktoré čelia prekážkam v prístupe ku kultúre, založené na údajoch a dôkazoch; poskytovali ďalšiu odbornú prípravu pracovníkom v oblasti kultúry pôsobiacim v súvisiacich oblastiach;
42. zvážili ďalšie preskúmanie faktorov brániacich prístupu ku kultúre so zameraním na vidiecke a vzdialené oblasti a/alebo na tie, ktorým hrozí vyľudňovanie, na sociálne a hospodárske problémy, zdravotné postihnutie, zdravotný stav, pozbavenie slobody, pohlavie, vek a vzdelanie. To môže zahŕňať preskúmanie rôznych úrovní a oblastí prístupu, štrukturálnych, ako aj fyzických, jazykových a psychologických prekážok;
43. v spolupráci s expertnou skupinou Eurostatu pre kultúrnu štatistiku zvážili zlepšenie súčasného merania účasti na kultúrnom živote. Cieľom je poskytovať častejšie a cielenejšie štatistiky o kultúre a analyzovať vzťah medzi kultúrou a zdravotnými, sociálnymi a finančnými otázkami s osobitným zreteľom na sociálno-ekonomické nerovnosti;
44. prijali ďalšie opatrenia na podporu kultúrneho dedičstva členských štátov a sprístupnili ho na platforme Europeana prostredníctvom národných agregátorov; pokračovali v rozvoji spoločného európskeho dátového priestoru pre kultúrne dedičstvo s cieľom umožniť cezhraničnú výmenu údajov o dedičstve, a tým uľahčili širší prístup k európskemu dedičstvu a jeho ďalšie využívanie;
45. zvážili začlenenie účasti na kultúrnom živote a posilnenie kultúrnej infraštruktúry ako cieľa do budúcich aktualizovaných vydaní národných plánov obnovy a odolnosti.

## VYZÝVA EURÓPSKU KOMISIU, ABY:

46. podporovala vytváranie sietí odborníkov, ktorí organizujú kultúrne podujatia a aktivity pre osoby, ktoré čelia prekážkam v prístupe ku kultúre. V tejto súvislosti je potrebné venovať osobitnú pozornosť obyvateľstvu prímestských, postindustriálnych, vidieckych a okrajových oblastí, najvzdialenejších regiónov a oblastí ohrozených vylúďňovaním alebo sociálnym vylúčením;
47. využila existujúce možnosti na zhromažďovanie, organizovanie a prezentáciu osvedčených postupov členských štátov s možnosťou vyhľadávania, pokiaľ ide o uľahčovanie prístupu ku kultúre pre osoby, ktoré čelia prekážkam;
48. naďalej považovala účasť na kultúrnom živote za jednu z priorít a uľahčovala prístup ku kultúre vo svojej súčasnej a budúcej práci, napríklad prostredníctvom prebiehajúceho programu Kreatívna Európa (2021 – 2027);
49. preskúmala možnosť začlenenia kultúrnych aspektov do monitorovacej činnosti, ktorú v členských štátoch vykonáva centrum AccessibleEU<sup>9</sup>, s osobitným dôrazom na prístupnosť kultúry;
50. podporovala výskum sociálnej rozmanitosti kultúrnych a kreatívnych odvetví v EÚ a jej vplyvu na účasť na kultúrnom živote;
51. preskúmala možnosť uskutočniť prieskum Eurobarometra, v ktorom by sa posúdili postoje a názory v Európskej únii, pokiaľ ide o účasť na kultúrnych aktivitách a prístup ku kultúre – s osobitným zameraním na formálne a informálne kultúrne činnosti, ako aj na ľudí, ktorí sa do nich nezapájajú – a potenciálna úloha kultúry pri zvyšovaní kvality života;
52. preskúmala, či by bolo možné prepojiť zľavnený prístup do kultúrnych inštitúcií a ku kultúrnemu obsahu v Európskej únii s európskym študentským preukazom.

---

<sup>9</sup> [https://accessible-eu-centre.ec.europa.eu/index\\_en#:~:text=About%20AccessibleEU,-AccessibleEU%20is%20one&text=It%20is%20a%20resource%20Centre,on%20equal%20basis%20with%20others](https://accessible-eu-centre.ec.europa.eu/index_en#:~:text=About%20AccessibleEU,-AccessibleEU%20is%20one&text=It%20is%20a%20resource%20Centre,on%20equal%20basis%20with%20others).

**VYMEDZENIE POJMOV:**

Na účely týchto záverov sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

- „*Prístup ku kultúre*“ je možnosť všetkých jednotlivcov bez ohľadu na ich pôvod, schopnosti alebo situáciu plne sa zúčastňovať na kultúrnych aktivitách a zážitkoch.
- „*Účasť na kultúrnom živote*“ zahŕňa rôzne aktívne a pasívne kultúrne aktivity, ako je návšteva kín a knižníc, sledovanie živých vystúpení, návšteva kultúrnych pamiatok (historických pamiatok, múzeí, umeleckých galérií alebo archeologických pamiatok) alebo vykonávanie umeleckých činností a tvorba obsahu.
- *Cenu „Access City“ (ACA)* vytvorila Európska komisia v roku 2011 s cieľom odmeniť mestá, ktoré si stanovili ako prioritu prístupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím. V rámci tejto súťaže sa udeľuje peňažná cena mestám, ktoré otázku prístupnosti riešia na základe holistického prístupu. Hlavnými oblasťami, v ktorých sa toto ocenenie udeľuje, sú: 1) zastavané prostredie a verejné priestory, 2) doprava a súvisiaca infraštruktúra, 3) informácie a komunikácia vrátane nových technológií a 4) verejné zariadenia a služby.
- „*Kreatívne hospodárstvo*“ (známe aj ako „*oranžové hospodárstvo*“) je vyvíjajúca sa koncepcia založená na prínose a potenciáli tvorivých aktív prispievať k hospodárskemu rastu a rozvoju. Zahŕňa hospodárske, kultúrne a sociálne aspekty, ktoré sú v interakcii s cieľmi v oblasti technológií, duševného vlastníctva a cestovného ruchu.

- „*Kultúra na lekársky predpis*“ alebo „*odporúčenie sociálnych interakcií kultúrneho charakteru*“ je prax, v rámci ktorej zdravotnícki pracovníci odporúčajú na zlepšenie duševného a fyzického zdravia pacientov kultúrne aktivity, ako sú návštevy múzeí, divadlo, tanečné kurzy alebo komunitné umelecké projekty. Cieľom tohto prístupu je znížiť stres, posilniť sociálne väzby a zlepšiť celkovú pohodu.
- Prístup „*dizajn pre všetkých*“ je filozofia dizajnu, ktorej cieľom je vytvárať výrobky, služby a prostredia, ktoré sú prístupné a použiteľné pre čo najväčší počet ľudí.
- „*Kultúrni mediátori*“ sú odborníci, ktorí neformálnym a individualizovaným spôsobom uľahčujú prístup väčšieho počtu ľudí ku kultúrnym dielam a produkciám. To zahŕňa odstránenie možných prekážok a prispôsobenie mediácie osobám so zdravotným postihnutím a s inými osobitnými potrebami. Kultúrna mediácia je proces, ktorý pomáha ľuďom plne pochopiť umenie prostredníctvom ich zapájania a účasti.
- „*Plán kultúrnych práv*“ je rámec určený na vykonávanie opatrení v oblasti kultúrnych práv. Načrtáva iniciatívy, ktoré sa majú vykonať, zahŕňa posúdenie súčasnej situácie, určuje konkrétne ciele, ktoré sa majú dosiahnuť, a konkrétne opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia týchto cieľov.
- „*Agregátori*“ spolupracujú s inštitúciami správy kultúrneho dedičstva na sprístupnení svojich údajov prostredníctvom platformy Europeana a iných digitálnych platforiem v členských štátoch, aby si vymieňali svoje údaje prostredníctvom dátového priestoru pre kultúrne dedičstvo (<https://pro.europeana.eu/page/aggregators>).

---

## **REFERENČNÉ DOKUMENTY:**

### Zmluvy EÚ

- Charta základných práv Európskej únie (2012/C 326/02)

### Rada Európskej únie

- Závery Rady o podpore prístupu ku kultúre prostredníctvom digitálnych prostriedkov so zameraním na rozvoj publika (2017/C 425/03)
- Závery Rady o oživení, odolnosti a udržateľnosti kultúrnych a kreatívnych sektorov (2021/C 209/03)
- Závery Rady o posilnení postavenia kultúrnych a kreatívnych odvetví prostredníctvom rozvoja publika založeného na údajoch (C/2024/3542)
- Závery Rady o kultúrnom dedičstve ako strategickom zdroji pre udržateľnú Európu (2014/C 183/08)
- Závery Rady o participatívnej správe kultúrneho dedičstva (2014/C 463/01)
- Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, 11.12.2006, s. 1 – 118)
- Smernica Rady zo 6. novembra 2018, ktorou sa mení smernica 2006/112/ES, pokiaľ ide o sadzby dane z pridanej hodnoty uplatňované na knihy, noviny a periodiká (Ú. v. EÚ L 286, 14.11.2018, s. 20)
- Uznesenie Rady o pracovnom pláne EÚ pre kultúru na roky 2023 – 2026 (2022/C 466/01)
- Uznesenie Rady zo 6. mája 2003 o dostupnosti kultúrnej infraštruktúry a kultúrnej činnosti pre ľudí so zdravotným postihnutím (2003/C 134/05)
- Správa expertnej skupiny pre otvorenú metódu koordinácie (OMK): „From social inclusion to social cohesion – The role of culture policy“ (Od sociálneho začlenenia k sociálnej súdržnosti – úloha kultúrnej politiky), 2019

### Európska komisia

- Platforma občianskej spoločnosti pre prístup ku kultúre – politické usmernenia
- Odporúčanie Komisie týkajúce sa spoločného európskeho priestoru pre údaje o kultúrnom dedičstve [C(2021) 7953 final]
- Odporúčanie Komisie o digitalizácii kultúrneho materiálu, jeho dostupnosti online a o uchovávaní digitálnych záznamov (2011/711/EÚ)
- Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Európskej Rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Nová európska stratégia pre kultúru [COM(2018) 267 final]
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Únia rovnosti: Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 [COM(2021) 101 final]
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Posilňovanie európskej identity vzdelávaním a kultúrou (COM(2017) 673 final)
- Štatistika Eurostatu v oblasti kultúry

- Správa Európskej komisie: „Culture and Democracy, the evidence. How citizens’ participation in cultural activities enhances civic engagement, democracy and social cohesion: lessons from international research“ (Kultúra a demokracia – dôkazy. Ako účasť občanov na kultúrnych činnostiach posilňuje občiansku angažovanosť, demokraciu a sociálnu súdržnosť: poznatky z medzinárodného výskumu), 2023
- Európsky akčný rámec pre kultúrne dedičstvo, pracovný dokument útvarov Komisie, 2019
- Správa o politikách a osvedčených postupoch verejných umeleckých a kultúrnych inštitúcií na účely podpory lepšieho prístupu ku kultúre a väčšej účasti na nej, 2012
- „Study on audience development – How to place audiences at the centre of cultural organisations“ (Štúdia o rozvoji publika – Ako dosiahnuť, aby bolo publikum v centre záujmu kultúrnych organizácií), 2017
- Brainstormingová správa v rámci Voices of Culture: „Social inclusion: partnering with other sectors“ (Sociálne začlenenie: nadväzovanie partnerstiev s inými odvetviami), október 2018
- Správa Voices of Culture: The role of culture in non-urban areas of the European Union (Úloha kultúry v mimomestských oblastiach Európskej únie), 2020
- Seminár pre expertov členských štátov EÚ na tému Kultúra pre sociálnu súdržnosť, 2020
- Správa Voices of Culture s názvom Mládež, duševné zdravie a kultúra, 2023

### Európsky parlament a Rada

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 26. októbra 2016 o prístupnosti webových sídel a mobilných aplikácií subjektov verejného sektora (Ú. v. EÚ L 327, 2.12.2016, s. 1)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady zo 17. apríla 2019 o požiadavkách na prístupnosť výrobkov a služieb (Ú. v. EÚ L 151, 7.6.2019, s. 70)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1564 z 13. septembra 2017 o určitých povolených spôsoboch použitia diel a iných predmetov ochrany chránených autorským právom a s ním súvisiacimi právami v prospech osôb, ktoré sú nevidiace, zrakovo postihnuté alebo postihnuté inou poruchou čítania, a o zmene smernice 2001/29/ES o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. EÚ L 242, 20.9.2017, s. 6 – 13)
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1563 z 13. septembra 2017 o cezhraničnej výmene rozmnoženín určitých diel a iných predmetov ochrany chránených autorským právom a s ním súvisiacimi právami v prístupných formátoch v prospech osôb, ktoré sú nevidiace, zrakovo postihnuté alebo postihnuté inou poruchou čítania, medzi Úniou a tretími krajinami (Ú. v. EÚ L 242, 20.9.2017, s. 1 – 5)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES (Ú. v. EÚ L 130, 17.5.2019, s. 92 – 125)

### Európsky parlament

- Uznesenie Európskeho parlamentu z 13. decembra 2022 za rovnaké práva pre osoby so zdravotným postihnutím (2022/2026(INI))
- Uznesenie Európskeho parlamentu zo 14. júna 2018 o štrukturálnych a finančných prekážkach v prístupe ku kultúre (2017/2255(INI))
- Uznesenie Európskeho parlamentu z 8. marca 2022 o úlohe kultúry, vzdelávania, médií a športu v boji proti rasizmu (2021/2057(INI))
- Uznesenie Európskeho parlamentu zo 14. decembra 2022 o vykonávaní Novej európskej stratégie pre kultúru a stratégie EÚ pre medzinárodné vzťahy v oblasti kultúry (2022/2047(INI))
- Hĺbková analýza Európskeho parlamentu: „Access to Culture in the European Union“ (Prístup ku kultúre v Európskej únii), júl 2017
- Správa o štrukturálnych a finančných prekážkach v prístupe ku kultúre (2017/2255(INI))

### Európsky hospodársky a sociálny výbor

- Stanovisko na tému Príspevok európskych vidieckych oblastí k Európskemu roku kultúrneho dedičstva 2018 na zabezpečenie udržateľnosti a súdržnosti medzi mestskými a vidieckymi oblasťami (EESC 2018/01641)
- Stanovisko na tému Zabezpečenie rovnakých príležitostí a sociálneho začlenenia v prístupe ku kultúre, celoživotnému vzdelávaniu a úlohe verejných kultúrnych inštitúcií v tomto procese (SOC/809-EESC-2024)

### Európsky výbor regiónov

- Stanovisko na tému Podpora kultúrnych politík vo vidieckych oblastiach v rámci stratégií rozvoja a územnej súdržnosti a Agendy 2030 (C/2024/1040)

### Organizácia Spojených Národov

- Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím prijatý v roku 2006
- Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, 1966
- Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, 1966
- Dohovor OSN o právach dieťaťa, 1989
- Správa UNCTAD o obchode a rozvoji za rok 2023: <https://unctad.org/publication/trade-and-development-report-2023>
- Pakt OSN pre budúcnosť, 2024

## UNESCO

- Svetová konferencia UNESCO o kultúrnych politikách a udržateľnom rozvoji – MONDIACULT 2022: <https://www.unesco.org/en/articles/unesco-world-conference-cultural-policies-and-sustainable-development-mondiacult-2022>
- Dohovor UNESCO z roku 2005 o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov
- Rámec UNESCO pre vzdelávanie v oblasti kultúry a umenia, 2024

## Ďalšie dokumenty

- Vyhlásenie ministrov kultúry EÚ z Cáceres zo zasadnutia 25. – 26. septembra 2023 počas španielskeho predsedníctva Rady Európskej únie
- ESSnet-kultúra, záverečná správa siete Európskeho štatistického systému pre kultúru, 2012: [https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/reports/ess-net-report\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/reports/ess-net-report_en.pdf)
- Zber údajov v rámci štatistiky EÚ o príjmoch a životných podmienkach (EU-SILC) <https://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/information-data>
- Charta z Porto Santo, 25. apríla 2021: <https://portosantocharter.eu/the-charter>
- Recommendation of the Committee of Ministers of the Council of Europe on the role of culture, cultural heritage and landscape in helping to address global challenges (Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy o úlohe kultúry, kultúrneho dedičstva a krajiny pri riešení globálnych výziev) (CM/Rec (2022) 15)
- „Culture’s contribution to health and well-being“, (Príspevok kultúry k zdraviu a pohode), správa CultureForHealth, 2023
- „Arts and Health: supporting the mental well-being of forcibly displaced people“ (Umenie a zdravie: podpora duševnej pohody núteno vysídlených osôb), Svetová zdravotnícka organizácia a CultureForHealth, 2022.